אבל הא הואיל ואסורה וקיימא אימא לא קא משמע לן. תימה הא שמעינן לה מאלמנה לכהן גדול דאסירה וקיימא לבעל ואפי' הכי איצטריך קרא דכי תשטה אשתו למעוטי הא לאו הכי הוה שותה וכן על מה שאמר אים אמר רחמנא ולא קטן נראה דדוקא משתיה ממעט לה קרא אבל נאסרה על ידי בן תשע שנים ויום אחד אע"פ שאינו אים שהרי ביאתו פוסלת בתרומה כדאיתא בפרק אלמנה (יבמות דף פח.) ונסקלת הערוה על ידו כדאיתא בפ' ד' מיתות (סנהדרין דף נה:) ומקומו בפרק יוצא דופן (נדה דף מה.) דומיא דכל עריות מקנא על ידן דלא איצטריך לאסמויינן אלא דשותות אבל דנאסרו פשיטא וכי משוס דעריות ניהו גריעי: **שחוף.** פירש רבינו חננאל שאינו בועל כדרכו ואינו מזריע דתניא[ב] איזהו מרוח אשך זה הקליטיס שנכנס רוח בתשכיו דברי ר"ע רבי ישמעאל אומר זה השחוף תימה אמאי נקט שמואל שחוף ולא נקט סרים

ואמר שחוף הוי רבותא טפי:

אבל הא הואיל ואסירא וקיימא. תימה מאי קמ"ל רב הונא והא מתני' היא ע"י כל עריות מקנין וי"ל דהכי פירושו מי שנאסר בכל בת ישראל ע"י בעילת זונות אפילו אינה קרובתו יצא עובד כוכבים דבלאו הכי כל בת ישראל מתקרא וקיימא לגביה: **יצא** עובד כוכבים שאין לו אלמנות וגירושין בה. פירש רש"י דנפקא לן מדכתיב אשר יגלף את אשת רעהו פרט לאשת אחרים תימה והא נפקא לן בקידושין בפרק האומרי[ג] מלא תתחתן בם וכתרגומה דלא אתי קרא פרט לאשת אחרים קרא פרט לאשת אחרים אלא למעוטי ישראל הבא על העובדת כוכבים אשת עובד כוכבים וקמ"ל אע"ג דבעולת בעל יש להן ישראל בעובדת כוכבים פטור[ד]:

למעוטי בהמה. תימה דהכא משמע דזונות תליא מילתא אם כן רבא דאמר בפ' הבא על יבמתו (יבמות דף נד.) דיש זונות לבהמה מתני' למעוטי מאי וכי אית לן למימר דל"ל דשמואל או דרב הונא: **מנא הא מילתא דאמרי רבנן אין זונות לבהמה.** ה"ג בפ' כל האסורין (תמורה ג:) מנא הא מילתא דלאין זונות לבהמה אמר ליה לא ניתמיט קרא ונכתוב אתן זונה ונלבש ח"נ הכי אתן כלב וכו': **אלא** למאן דאמר הערוה זו נשיקה מאי איכא למימר. והיינו שמואל בפ' הבא על יבמתו (יבמות דף נה:) והכא אליבא דשמואל נמי מסקינן ומימה אדרבה איפכא מסתברא למאן דאמר הערוה זו נשיקה וחסיבה ביאה גבי שאר עריות היינו דאיצטריך קרא הכא למעוטי אלא למ"ד הערוה זו הכנסת עטרה ולא חסיבה נשיקה גבי שאר עריות הכא מאי איצטריך קרא למעוטי:

דומה

מהו דתימא [1]נטמאה [2]נטמאה שני פעמים [ב]אחד לבעל ואחד לבועל היכא דקא מיתסרא בהא זנות אבל הא הואיל ואסורה וקיימא אימא לא קא משמע לן: חוץ מן הקטן [וכו']: [3]איש אמר רחמנא ולא קטן ושאינו איש למעוטי מאי אילימא למעוטי שחוף והאמר שמואל שחוף [א]מקנין על ידו [2]ופוסל בתרומה מקנין על ידו פשיטא מהו דתימא [3]ושכב איש אותה שכבת זרע אמר רחמנא והא לאו בר הכי הוא קמ"ל ופוסל בתרומה פשיטא מהו דתימא [4]לא יחלל זרעו אמר רחמנא דאית ליה זרע ליחלל דלית ליה זרע לא ליחלל קמ"ל ואלא למעוטי עובד כוכבים והאמר רב המנונא [5]עובד כוכבים מקנין על ידו [ד]ופוסל בתרומה מקנין על ידו פשיטא מהו דתימא נטמאה נטמאה שתי פעמים אחד לבעל ואחד לבועל היכא דקמיתסרא בהא זנות אבל הא הואיל ואסורה וקיימא אימא לא קמשמע לן ופוסל בתרומה פשיטא מהו דתימא [5]ובת כהן כי תהיה לאיש זר אמר רחמנא דבר הויה אין דלאו בר הויה לא קמשמע לן דפסיל מדרבי יוחנן [ג]דאמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל [ה]מנין לעובד כוכבים ועבד שבאו על הכהנת ועל הלוייה ועל בת ישראל שפסלוה שנאמר [6]ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה מי שיש לו אלמנות וגירושין בה יצאו עובד כוכבים ועבד שאין לו אלמנות וגירושין בה ואלא למעוטי מאי א"ר פפא [ו]למעוטי בהמה דאין זנות בבהמה [ז]אמר ליה רבא מפרזקיא לרב אשי מנא הא מילתא דאמור רבנן [ח]אין זנות בבהמה דכתיב [7]לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב וגו' [ז]ותניא [ח]אתנן כלב ומחיר זונה מותרין שנאמר גם שניהם שנים ולא ארבעה ואלא שכבת זרע ל"ל מיבעי ליה [ט]לכדתניא ש"ז פרט לדבר אחר מאי דבר אחר אמר רב ששת פרט לשקינא לה שלא כדרכה אמר ליה רבא שלא כדרכה [8]משכבי אשה כתיב אלא אמר רבא [ט]פרט לשקינא לה דרך אברים א"ל אביי פריצותא בעלמא היא ופריצותא מי אסר רחמנא אלא אמר אביי פרט לשקינא לה בנשיקה הניחא למ"ד [י]הערוה זו הכנסת עטרה אבל נשיקה ולא כלום היא היינו דאתי קרא למעוטי נשיקה אלא למאן דאמר דאמר הערוה זו נשיקה מאי איכא למימר לעולם לשקינא לה דרך אברים ומהו דתימא בקפידא דבעל תליא רחמנא ובעל הא קא קפיד קמשמע לן אמר שמואל ישא אדם

דומה

שכבת זרע למה לי. כיון דאמרת מקנין ע"י שחוף: **לשקינא לה שלא כדרכה.** אל תסתרי עמו להבעל שלא כדרכה: **משכבי אשה כתיב.** הוקשו שני משכבותיה לכל דברים וכיון דנאסרת עליו אמאי לא הוי קינוי: **דרך אברים פריצותא בעלמא הוא.** שוכב עמה בקירוב בשר: **פריצותא מי קאסר רחמנא.** אשה על בעלה בהכי וכיון דלא מתסרא עליה בהכי פשיטא דלאו קינוי הוא: **בנשיקה.** משיק השמש באותו מקום: **היינו דאתא קרא למעוטיה.** דלא תימא הערוה היא: **אלא למאן דאמר.** ניבמות (דף נה:) הערוה האמורה בתורה שהיא כגמר ביאה בכל הערויות כדכתיב (ויקרא כ) את מקורה הערה את שאר הערה זו נשיקה מאי איכא למימר הכי מצית למימר דאתא קרא למעוטה הלא כגמר ביאה היא לכל דבר חוץ משפחה חרופה: **נקפידא דבעל תליא.** דכתיב וקינא [במדבר ה] ובעל הא חזינן ליה דקפיד שהרי קינא לה על כך:

דומה

עין משפט נר מצוה

לב א מיי' פ"ח מהל' סוטה הלכה ח סמג עשין נו טוש"ע אה"ע סי' קצח סעיף ב:

לג ב מיי' פ"ח מהל' איסורי ביאה הלכה יח [ופ"מ מהל' תרומות הל' יח] סמג לאוין כ (טור אה"ע סימן כ):

לד ג מיי' פ"ח מהל' סוטה הלכה ח סמג עשין ע טוש"ע אה"ע סימן קצח סעיף ב:

לה ד ה מיי' פי"ח מהל' איסורי ביאה הלכה ב [ג] ופ"ו מהל' תרומות הלכה ז סמג לאוין לו טוש"ע אה"ע סימן ו סעיף ח:

לו ו מיי' פ"ח מהל' סוטה הלכה ו טוש"ע אה"ע סימן קצח סעיף ב:

לז ז מיי' פי"ח מהלכות איסורי ביאה הלכה ח סמג לאוין קפז טוש"ע אה"ע סי' ו סעיף ח:

לח ח מיי' פ"ד מהל' איסורי מזבח הלכ' יח:

לט ט מיי' פ"ג מהל' סוטה הלכה כד:

מ י מיי' פ"ח מהלכות איסורי ביאה הלכ' י סמג לאוין כ טוש"ע אה"ע סימן כ סעיף ח נהג"ה:

תוספות שאנץ

שחוף שבשורו נשחף וכלה ויבש ואין בו כח ובת"כ בקללות שנינו דוגמתו יש לך אדם שהוא חולה ומוטל במטה אבל בשורו שמור עליו ת"ל את השחפת מלמד שבשורו נשחף ל"ה. מקנין על ידו פשיטא הוי כמו יהרגין בה מקנין על ידו [פשיטא]. ופוסל בתרומה אם הוא אחד מן הפסולין המחללין את האשה כגון עובד כוכבים ועבד וחלל יתן ומזבח דקיימא לן בקידושין וביבמות דפסלי: מקנין על ידי עובד כוכבים מכאן מביא ר"ת ראיה באשה שנשתמדה לעבודת כוכבים ונשואה עובד כוכבים ונתגיירו היא בעלה ואומר ר"ת דאסורה ליה כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל ויש ר"ל ראין אסורה ליה דרחמנא אפקריה לזרעי דעובד כוכבים דכתיב חרמת סוסים זרמתם ומביאין ראיה מדאמרי' והא אסתר ברהסיא הואי ואמאי לא פריך אסתר ערוה היא אם איתא דעובד כוכבים עושה ערוה ופוסלה בביאתו אלא ש"מ מדלא כתיב הכי ראין עובד כוכבים עושה ערוה ואינו פוסל בביאתו עוד מביאין ראיה מדפריך ס"ק דכתובות ולדרוש להו דאונס שרי משמע שאין עובד כוכבים פוסל בביאתו ומיהו אומר ר"ת ליתא דהא אמרי' הכא מקנין על ידי עובד כוכבים דאמרי' נמי כאשר אבדתי מבית אבי כך אבדתי ממך [אלמא] דעובד כוכבים פוסל בביאתו והא דפריך התם ולידרוש להו דאונס שרי התם משום דקרקע עולם היא ואינה עושה שום דבר ואז שרי והשתא ניחא ומיהא דלא פרי' והא אסתר ערוה הואי משום דידע דלענין זה מהני מה שהיתה קרקע עולם אבל פריך והא פרהסיא הואי דלענין חלול השם אינו סבור דמהני ולכך מתרץ אהא נמי קרקע עולם היתה ואינה חייבת למסור עצמה דהיכא דהויא קרקע עולם יעבור ואל יהרג וכן נמי לענין שפיכת דמים אם יאמרו לישראל נשליך אותך על תינוק זה או נהרוג אותך יעבור ואל יהרג דהוי כמו קרקע עולם דהם זורקין אותו על התינוק ואינו עושה שום דבר ומהאי טעמא ניחא הא דאמר ביבמות אין אונס בערוה לפי שאין קישוי אלא לדעת פי' אין אונס כלומר דיהרג ואל יעבור למה לי טעמא לפי שאין קישוי אלא לדעת כלא האי טעמא אין אונס דאמרי' בכל [התורה כולה] יעבור ואל יהרג חוץ מע"ז וג"ע וש"ד אלא לפי מה דפרישית ניחא דהיכא דהוי קרקע עולם שרי להכי איצטריך האי טעמא לפי שאין קישוי אלא לדעת ואסור: מנין לעובד כוכבים ועבד שבאו על בת ישראל הולד ממזר כדאמר בפרק עשרה יוחסין והשתא ממזר הוי מיפסל בביאתו מיבעיא דה"נ פריך תלמודא התם וצ"ל הא דידיה הא דרביה אי נמי אמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן.

מסורת הש"ס

א) [לקמן כח.], ב) יבמות מה. ע"פ סח: קדושין עה:, ג) יבמות נט: תמורה ב, ד) סח: [וביבמות מיתם ותנן ע"פ וע"פ], ה) יבמות נה:, ו) [מקקתי פרשה כ], ז) [ויקרא כו], ח) [דף עה:], ט) [דף סח:], י) [ויקרא כב], ל) [מיהת. רש"ל], מ) [יבמות סח: קדושין עה:], נ) [בראשית כב], ס) [קידושין סח.], ע) [ויקרא כב], פ) [דף סט.], צ) [יבמות ז] (ק) [ל"ל בלמנה לכ"ג יבמות דף סט.], ר) [דף סח:], ש) [ל"ל המנונא], ת) [וכ"ש שלפנינו וכן בתוס' שם בתמורה מיתם דאמרי רבנן].

תורה אור השלם

1. וְעָבַר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה וְקִנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ וְהוּא נִטְמָאָה אוֹ עָבַר עָלָיו רוּחַ קִנְאָה וְקִנֵּא אֶת אִשְׁתּוֹ וְהִיא לֹא נִטְמָאָה: במדבר ה יד

2. וְהִשְׁקָה אֶת הַמַּיִם וְהָיְתָה אִם נִטְמְאָה וַתִּמְעֹל מַעַל בְּאִישָׁהּ וּבָאוּ בָהּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים לְמָרִים וְצָבְתָה בִטְנָהּ וְנָפְלָה יְרֵכָהּ וְהָיְתָה הָאִשָּׁה לְאָלָה בְּקֶרֶב עַמָּהּ: במדבר ה כז

3. וְשָׁכַב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַת זֶרַע וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי אִישָׁהּ וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמְאָה וְעֵד אֵין בָּהּ וְהוּא לֹא נִתְפָּשָׂה: במדבר ה יג

4. וְלֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשׁוֹ: ויקרא כא טו

5. וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִוא בְּתְרוּמַת הַקֳּדָשִׁים לֹא תֹאכֵל: ויקרא כב יב

6. וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְזֶרַע אֵין לָהּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כִּנְעוּרֶיהָ מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹּאכֵל וְכָל זָר לֹא יֹאכַל בּוֹ: ויקרא כב יג

7. לֹא תָבִיא אֶתְנַן זוֹנָה וּמְחִיר כֶּלֶב בֵּית יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְכָל נֶדֶר כִּי תוֹעֲבַת יְיָ אֱלֹהֶיךָ גַּם שְׁנֵיהֶם: דברים כג יט

8. וְאֵת זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה הוּא: ויקרא יח כב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ופוסל וכו' וביבמות דפסלי האשה: (ב) ד"ה וכת כהן וכו' פרט לאשת נכרי אלמא: (ג) ד"ה ואלא מי וכו' למעוטי מאי למעוטי בהמה:

מוסף רש"י

מנין לעובד כוכבים ועבד כו' שפסלוה. הנמת מתרומת בית אביה, ולהיה ישראלאלים כגון שנישאו לכהן וילדו לו בנים וכשמתו בעליהן היו אוכלות בתרומה בשביל בניהם, ואם בת עליה עכו"ם ועבד פסלה מתרומה וכ"ש מכהונה (יבמות מה.). מי שיש לו אלמנות וגירושין בה. שיש לו קדושין, הוא דאינו פוסלה בביאתו מלשוב (קדושין עה:) כגון ישראל, הוא דכי מת וזרע אין לה ושבה אל בית אביה וגו' (יבמות מה.). יצאו עובד כוכבים ועבד. שאין קדושין תופסין (שם). אתנן כלב. שאם אמר אדם לזונה הילך עלה כדי שתהא מכבדת בשבילי (תמורה ל.). ומחיר זונה. שהחליף עלה בזונה וקנאה לנפשה בשותו עלה (שם. וכעי"ז יבמות שם). ש"ז פרט לדבר אחר. כשהיה הנפתרה דנאסרת משפחה כתיב וכתב אים שותה שכבת זרע (יבמות נה:). בנשיקה. אבר נשיקה במקום תשמיש (שם). אבל נשיקה ולא כלום היא. ולא מיתסרא לבעלה בהכי (שם).

דומה ואל ישא בת דומה שזו באה מטיפה כשרה וזו באה מטיפה פסולה ור' יוחנן אמר ישא אדם בת דומה ואל ישא דומה שזו עומדת בחזקת כשרות וזו אינה עומדת בחזקת כשרות מיתיבי נושא אדם דומה אמר רבא ותסברא נושא לכתחלה אלא אם נשא תני נמי בת דומה [א]והלכתא ישא אדם בת דומה ואל ישא דומה דתני רב תחליפא בר מערבא קמיה דר' אבהו [ב]אשה מזנה בניה כשרין רוב בעילות אחר הבעל בעי רב עמרם היתה פרוצה ביותר מהו אליבא דמ"ד [ג]אין אשה מתעברת אלא סמוך לווסתה לא תיבעי לך דלא ידע בה ולא מנטר לה כי תיבעי לך אליבא דמ"ד אין אשה מתעברת אלא סמוך למבילתה מאי כיון דידע בה נטורי מנטר לה או דלמא [ד]כיון דפרוצה ביותר לא תיקו: ואלו שב"ד כו': ת"ר איש מה ת"ל איש איש לרבות [ד"]אשת חרש ואשת שוטה ואשת שעמום ושהלך בעלה למדינת הים ושהיה חבוש בבית האסורין שב"ד מקנין להן לפוסלן מכתובתן יכול אף להשקותן ת"ל [1]והביא האיש את אשתו ר' יוסי אומר אף להשקותה ולכשיצא בעלה מבית האסורין ישקנה במאי קא מיפלגי רבנן סברי בעינן וקינא והביא ור' יוסי סבר לא בעינן וקינא והביא ת"ר [2]אשר תשטה אשה תחת אישה [ה]להקיש איש לאשה ואשה לאיש למאי הלכתא אמר רב ששת כשם [ו]שאם הוא סומא לא היה משקה דכתיב [3]ונעלם מעיני אישה כך היא אם היתה סומא לא היתה שותה רב אשי אמר [ז]כשם שחיגרת וגידמת לא היתה שותה דכתיב

והעמיד

דומה. נטענת ונדכרת כפי כל על ניאופיה. דומה לשון קלסה[ב] ודיבור כדאמרי' בנדה (דף סו.) דומת עירך עלתה בך וההוא לאו חשד הוא אלא דיבור יתר שהיו נדכרים בה על חביבותה של בעלה ואף קלסה לשון דיבור יתר הוא לפיכך הוא נהפך ללשון שבח וללשון גנאי כדאמר [ו](שמקלסין אותו): **וזו באה מטיפה פסולה.** שמא מעובד כוכבים או ממזר: [שזו]. הבת עומדת בחזקת כשרות ומותרת לבעלה ונטיפה פסולה לא חיישינן דרוב בעילות אחר הבעל ומבעלה נתעברה: **וזו אינה עומדת בחזקת כשרות.** שמזנה תחתיו ונאסרת עליו והוא אינו רואה ואינו מגרשה ובא עליה באיסור: **ותסברא נושא לכתחילה.** הא ודאי מקלקלה ליה אלא על כרחך משבשתא היא ובעינא לתרוצה ולמתני אם נשא אדם דומה מותר וכיון דבעינא לתרוצה אלמא תנא לאו דוקא ולא מותבינן מינה דאיכא למימר בהא נמי טעה ותני נמי בת דומה ואגן נמי כי אמרינן ישא אדם זו ולא ישא זו לאו לכתחילה אם ימצא אחרת (ח) אבל מי שאינו מוצא אלא שתים אלו ישא זו ואל ישא זו: **דתני רב תחליפא בר'.** הלכך בת דומה כיון דכשרה היא טוב לו שישאנה שהא תחתיו בחזקת היתר ואל ישא דומה שמקלקלתו לשמש עמה משנאסרה לו: **כיון דפרוצה ביותר.** דאיכא למימר דרוב בעילותיה משל אחרים: **מסו.** שיהו בניה כשרים: **אין אשה מתעברת אלא סמוך לווסתה.** לפני ווסת נדותה יום אחד ולא ידע הבעל את ווסת נדתה לנטרה אותו היום מלזנות שלא תתעבר בזנות: **כי תיבעי לך בר'.** פלוגתא בשמ' נדה (דף לא.): **סמוך לטבילתה.** לאחר שטבלה ביום טבילתה או ליום אחר: **או דלמא כיון דפרוצה היא ביותר.** לא מצי מינטר לה שנשמטת מאצלו פתאום: **וקינא והביא.** המקנא לה ישקנה. ואי קשיא בקינוי נמי הא כתיב את אשתו דמשמע דבעלה מקנא לה ולא אחר הא מתרבי מאיש איש ו[ח]:

אשר תשטה אשה תחת איש. קרא יתירא הוא לדרשה בסוף הפרשה זאת תורת הקנאות וגו': **להקיש איש לאשה.** כדמפרש ואזיל למאי הלכתא: **רב אשי אמר כו'.** מר מפרש היקישא דאיש לאשה ומר מפרש היקישא דאשה לאיש ולא פליגי: והעמיד

(ביבמות דף כה.) [אמר אביי אמרה לי אם] דומי דמתא יומא ופלגא והוא [ט]עד שישאו ויתנו בה מוחזות בלבנה פי' מחרות נשים שטווות פשתן משזר כך מפרש בגמרא ח"י. מה שהביא רבינו מנגאל דומי דמתא יומא ופלגא לא הביא אלא לראיה דלשון דומה לזות שפתים הוא ומיהו הכא לא מייתי בדומה כה"ג דא"כ אפי' כגם יוליא דהא פסקינן התם בפ"ב דיבמות (דף כה.) כרבי בקלא דלא פסיק היכא [דדומי מתא יומא ופלגא דקאמר הוא] ומכוער הדבר תנא ואפילו רבי יוחנן מודי הכא אם כגם דלא יוליא[ט]: **רוב בעילות אחר הבעל.** לא חיישי אלא בקלא דפסק דפסקינן כרב (יבמות כה.) דלא תנא דרוב בעילות אחר הבעל ואע"ג דרב דאמר בסוף פרק אלמנה ביבמות (דף סט:) הבא על ארוסתו בבית חמיו הולד ממזר ומוקי בגמרא בדדיימא מייניה ומעלמא ולא שדינן לה בתר דידיה דוקא ארוס שאין מצוי אצלה אבל בבעל שכנסה מודי ולשמואל ל"ש דלעולם הולד שתוקי וכגון דליתא לדומה גופא קמן דליתא אבל איתא קמן ואמרה לכשר נבעלתי נאמנת דאמרינן בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף עה.) גבי ארוסה שעיברה אע"ג דמוקמינן לה בפרק אלמנה לכ"ג (יבמות סט:) כגון דדיימא מעלמא מאי שתוקי דאמר שמואל בדוקי שבודקין את אמו ואומרת לכשר נבעלתי דאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבן גמליאל דאמר היא נאמנת דאפילו ברוב פסולין אצלה והוא הדין האי דקאמר הכא אל ישא בת דומה כגון דליתא לדומה קמן דנישאילה אבל איכא למתמה לישנא בתרא דאמר בפרק אלמנה בבא עליה דכ"ע לא פליגי דבתר דידיה שדינן והא הכא דבעלה קבוע אצלה כל שעה לא שדי ליה שמואל בתריה דבעל בתר ארוס לא כל שכן ואפי' אם תמצא לומר דשאני התם דידעינן ליה ואפי' לרב וכ"ש לשמואל והא הכא אע"ג דאית לה בעל

דומה. פירש ר"מ שמלעיזין עליה בני אדם שהיא מזנה כדגרסינן מהלי' מיקורי ביאה הלכה כ טוש"ע אה"ע סימן ד סעיף טו: ד [ומי' פ"א מהל' סוטה הל' י טוש"ע אה"ע סי' קעח סעי' יג]:
מב ה ו ז ומי' פ"ב מהל' סוטה הלכה ב והלכה ג:

תוספות שאנץ

דומה לשון קלסה ולשון חשד הוא כדאמרינן בנדה דומת עירך עלתה בך וכן מידם הוה דיימא חמותיה מינה: שזו עומדת בחזקת כשרות. הבת עומדת בחזקת כשרות ולטיפה פסולה לא חיישינן דרוב בעילות אחר הבעל ומבעלה נתעברה: וקינא והביא אמר רחמנא המקנא לה ישקנה. ואי קשיא בקינוי נמי כתיב וקנא (והביא) את אשתו דמשמע בעלה יקנא לה ולא אחר. הא איתרבי מאיש איש (אשר תשטה אשה תחת אישה) ל"ה: רב אשי אמר כו'. מר מפרש היקשא דאיש לאשה ומר מפרש הקישא דאשה לאיש ולא פליגי:

הדרן עלך ארוסה

תורה אור השלם

1. וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל הַכֹּהֵן וְהֵבִיא אֶת קָרְבָּנָהּ עָלֶיהָ עֲשִׂירִת הָאֵיפָה קֶמַח שְׂעֹרִים לֹא יִצֹק עָלָיו שֶׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלָיו לְבֹנָה כִּי מִנְחַת קְנָאֹת הוּא מִנְחַת זִכָּרוֹן מַזְכֶּרֶת עָוֹן:

במדבר ה טו

2. זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאֹת אֲשֶׁר תִּשְׂטֶה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁהּ וְנִטְמָאָה:

במדבר ה כט

3. וְשָׁכַב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַת זָרַע וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי אִישָׁהּ וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמָאָה וְעֵד אֵין בָּהּ וְהִוא לֹא נִתְפָּשָׂה:

במדבר ה יג

הגהות הב"ח

(ח) רש"י ד"ה ותסברא וכו' אחרת אלא דמי שמיו:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אליבא דמ"ד וכו' ונראה דמ"ד וכו'. עי' נדה דף י ע"ב תד"ה דהוא: ד"ה רב אשי אמר וכו' ותירץ מדרבי רחמנא בן חדש. וי"ל כ"ל. וכ"ה במ"ש פ"א דערכין מ"ג:

מוסף רש"י

דומה. לשון ליעה (נדה סו.). **ואשת שעמום.** לקרי בתמהון לב (לעיל כד:).

הדרן עלך ארוסה

לפני ה' וכן הא דאמר מר בר רב אשי דאילמלא אינה שותה משום דכתיב ואמרה ואפי' למ"ד (סנהדרין דף מה:) לא בעינן קרא כדכתיב מודה דאילמלא אינה שותה משום דלא מגיא לקבולי שבועה ואפי' גבי מליצה דקרייה לא מעבכא אילם ואילמא שאנא מליצתן פסולה משום דר' זירא כל הרחו לגילה אלא ונתן על כפיה אע"ג דלאו קרא יתירא הוא בעי קרא כדכתיב והכי משמע בפרק אלשה מיין בנזיר (דף מו:) דמאן דבעי קרא כדכתיב דנזיר ממורט או אין לו כפים אין לו תקנה משום דכתיב ונתן על כפי הנזיר וכן אין לו בהן יד משום דכתיב על בהן ידו תריץ דרב אשי מהדר למר קשישא לפוס סברתו דבעי למידק ממתני' דבעינן קרא כדכתיב וא"ל רב אשי מהכא ליכא למידק מידי דהתם קרא יתירא מיהו רב אשי ס"ל דבעינן קרא כדכתיב:

הדרן עלך ארוסה

כשם שהמים בודקין אותה כך בודקין אותו. ירושלמי המאררים אמר רבי תנחומא מנין המאררים נגד רמ"ח אברים שיש בה ונגד רמ"ח אברים שיש בו כשם שהמים בודקין אותה על כל ביאה וביאה שהיא מקבלת מבעלה לאחר הבועל כך הן בודקין אותו וכשם שהיא אסורה לאחיו של בעל כך היא אסורה לאחיו של בועל היא על ידי שדרכה ליאסר בין לו בין לאחר היא נבדקת אבל הוא לכשתשתה הוא נבדק בדקו אותו ולא אותה אני אומר הזכות תולה ניחא כמאן דאמר הזכות תולה לה ואינו מיכרת כרס כמאן דאמר הזכות תולה ומיכרת הרי לא הוכרה אלא אני אומר מים מגולים שתה ונלבה הכין לא הוון בעיי מבדקוניה אלא כדין אלא אני אומר עם אחרים נסתרה ולא כן סברינן מימר לכשתשתה הוא נבדק תיפתר שהיה הוא מזיד והיא שוגגת ובדקו אותו ולא בדקו אותה בדקו אותה ולא בדקו אותו אני אומר הזכות תלה ליה ניחא כמ"ד הזכות תולה ואינו מיכרת כרס כמ"ד הזכות תולה ומיכרת הרי הוא לא הוכר אלא אני אומר מים מגולים שתה ונלבה הכין לא הוה בעי מבדקוניה אלא כדין אלא אני אומר עם אחרים נסתרה מעתה גרס יהא מותר בה תיפתר שהיה הוא שוגג והיא מזידה ובדקו אותה ולא אותו הוא מזיד והיא שוגגת פשיטא שהיא מותרת לביתה גירס מהו שיהא מותר בה אפשר לומר מזיד בה ואת אמרת הכין הוא שוגג והיא מזידה פשיטא שהיא אסורה לביתה גירס מהו שיהא מותר בה אפשר לומר יצאה מתחת ידו ואת אמר הכין ומנין שהדבר תלוי בה שמעון ב"ר אבא בשם ר' יוחנן אמר ואל אשת עמיתך לא תתן שכבתך לזרע לטמאה בה בה הדבר תלוי אם היתה מזידה אסורה שוגגת מותרת הוא

[1]והעמיד הכהן את האשה לפני ה' ונתן על כפיה כך הוא אם היה חיגר או גידם לא היה משקה מר בר רב אשי אמר [8]כשם שאילמת לא היתה שותה דכתיב [2]ואמרה האשה אמן אמן כך הוא אם היה אילם לא היה משקה:

הדרן עלך ארוסה

כשם [2]שהמים בודקין אותה כך המים בודקין אותו שנאמר [2]ובאו ובאו כשם [6]א)[2]שאסורה לבעל כך אסורה לבועל שנאמר [3]נטמאה ונטמאה דברי ר' עקיבא א"ר יהושע כך היה דורש זכריה בן הקצב רבי אומר שני פעמים האמורים בפרשה נטמאה ונטמאה אחד לבעל ואחד לבועל: [3]בו ביום דרש ר' עקיבא [4]וכלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו כל אשר בתוכו יטמא אינו אומר טמא אלא יטמא לטמא אחרים למד על כבר שני שמטמא את השלישי א"ר יהושע מי יגלה עפר מעיניך רבן יוחנן בן זכאי שהיית אומר עתיד דור אחר [7]לטהר כבר שלישי שאין לו מקרא מן התורה שהוא טמא והלא ר' עקיבא תלמידך מביא לו מקרא מן התורה שהוא טמא שנאמר כל אשר בתוכו יטמא: בו ביום דרש ר' עקיבא [5]ומדותם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה וגו' ומקרא אחר אמר [6]מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב אי אפשר לומר אלף אמה שכבר נאמר אלפים אמה ואי אפשר לומר אלפים אמה שכבר נאמר אלף אמה הא כיצד אלף אמה מגרש ואלפים אמה [7]תחום השבת ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר [8]ה[אלף אמה מגרש ואלפים אמה שדות וכרמים: בו ביום דרש רבי עקיבא [7]אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמר שאין ת"ל לאמר ומה ת"ל לאמר מלמד שהיו ישראל עונין שירה אחריו של משה על כל דבר ודבר כקוראין את הלל [9](אשירה לה' כי גאה גאה) לכך נאמר לאמר רבי נחמיה אומר בקורין את שמע ולא בקורין את הלל: בו ביום דרש ר' יהושע בן הורקנוס לא עבד איוב את הקב"ה אלא מאהבה שנא' [8]הן יקטלני לו אייחל ועדיין הדבר שקול לו אני מצפה או איני מצפה ת"ל [9]עד אגוע לא אסיר תומתי ממני מלמד שמאהבה עשה אמר רבי יהושע מי יגלה עפר מעיניך רבן יוחנן בן זכאי שהיית דורש כל ימיך שלא עבד איוב את המקום אלא מיראה שנאמר [10]איש תם וישר ירא אלהים וסר מרע והלא יהושע תלמיד תלמידך למד שמאהבה

עשה: **גמ'** אותו למאן אילימא לבעל בעל מאי עביד וכי תימא דאי

והעמיד. ולא מגרת: ונתן על כפיה. ולא גידמת קטועת ידיים:

הדרן עלך ארוסה

כשם. כך בודקין אותו. בגמ' מפרש לה: **שנאמר ובאו ובאו.** בגמ'[1] מפרש אי וי"ו יתירא דרים לו ובאו ובאו יתירי לכתיבי בעיינינא **נטמאה ונטמאה.** וי"ו יתירא דרים אשר תשטה ונטמאה: **וכך היה ר' זכריה דורש. שני פעמים.** ונסתרה והיא נטמאה לא ממנייגא הוא דאוקימנא לטומאה ודאית ודאית בעד אחד בעל ואחד בעל נטמאה ונטמאה נפקי ולא דרשי וו"ו: **בו ביום דרש.** בגמ' ברכות (דף מח.) אמרינן דכל היכא דתני בו ביום הוא יום שהושיבו את ר"ע בן עזריה לנשיאות שנתרבו תלמידים שנתנו רשות ליכנס לכל שהיה רבן גמליאל אומר כל ת"ח שאין תוכו כברו אל יכנס לבהמ"ד ורבתה תורה בו ביום ולא היתה הלכה תלויה בבית המדרש אלא פירשוה. והא דקתני לה הכא גרסה בעיני דהך דרשה דנטמאה ונטמאה דלעיל נמי בו ביום הוא: כלי חרש הוא ראשון שנטמא בכלי: **אינו אומר טמא.** כל אשר בתוכו טמא אלא יטמא למדרש נמי יטמא שמטמא אחרים: **לימד על כבר שני.** להכי נקט כבר לפי שהוא מצוי בתנור שהוא כלי חרש: **שמטמא את השלישי.** בתרומה ופפ' בחולין דקרא קתמא כתיב: **עתיד דור אחר.** מן העתידין לבא שיטהר את השלישי אף בתרומה שאין לו מקרא מן התורה ואנן הוא דמטמאינן ליה בתרומה מק"ו כדמפרש בגמרא[2] ודור אחר פריך ליה לק"ו כדלקמן בגמרא[3]: **ור"ע תלמידך מביא מקרא שהוא טמא.** אף בחולין: **מגרש.** רחבה פנויה מזריעה ומכתיש ומאילנות[4] לנוי העיר להיות לה לאויר. ואלפים לא הוזכרו לתתן לנויים ולא נאמרו אלא ליציאת תחום שבת: **שדות וכרמים.** ואלפים סביב נתנו לנויים מהם הניחו אלף סביב העיר למגרש והשאר שדות וכרמים: **שאין ת"ל לאמר.** שאינו דומה לשאר לאמר שבתורה שהשכינה מדבר הדבור למשה לחזור הוא ולאמרו לישראל אבל כאן אין לומר כן: **לקורא את ההלל.** בגמ'[5] מפרש: **לקורין את שמע.** בגמרא[6] מפרש: **מאהבה.** שאוהב את המקום: **שקול.** משקלו שוה מכריע לכאן ולכאן: [7]**לו אני מייחל או איני מייחל.** וה"ק הן יקטלני אלא הוא הורגני לא אייחל לו עוד דים לא שהוא גדרש כמו לו בלמ"ד וי"ו

כדמפרש בגמרא[6]: **מירא.** מדאגת הפורענות שלא תבא עליו: **ירא אלהים.** ולא אוהב אלהים: **תלמיד תלמידך.** תלמידו של ר"ע היה: **גמ'** דאי

[1] בגמ' מפרש לי וי"ו יתירא דרים לו ובאו ובאו יתירי לכתיבי בעיינינא: [2] בגמ' ברכות (דף מח.) אמרינן דכל היכא דתני בו ביום הוא יום שהושיבו את ר"ע בן עזריה לנשיאות שנתרבו תלמידים שנתנו רשות ליכנס לכל שהיה רבן גמליאל אומר כל ת"ח שאין תוכו כברו אל יכנס לבהמ"ד ורבתה תורה בו ביום ולא היתה הלכה תלויה בבית המדרש אלא פירשוה. והא דקתני לה הכא גרסה בעיני דהך דרשה דנטמאה ונטמאה דלעיל נמי בו ביום הוא: [3] בגמ' ברכות (דף מח.) אמרינן דכל היכא דתני בו ביום הוא יום שהושיבו את ר"ע בן עזריה לנשיאות שנתרבו תלמידים שנתנו רשות לכל לליכנס שהיה ר"ג אומר כל תלמיד שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש ורבתה תורה בו ביום ולא היתה הלכה תלויה בבית המדרש שלא פירשוה והא דתני לה הכא נראה בעיני דהך דרשא דנטמאה ונטמאה דלעיל נמי בו ביום הוא: [4] ל"ה: וכל כלי חרש שהוא ראשון שנטמא מן הטרן והאוכל שבתוכו שני שנטמא מן הכלי אינו אומר טמא אלא יטמא כל אשר בתוכו יטמא למדרשה ביה נמי יטמא לאחרים לימד על כבר שני להכי נקט כבר לפי שמצוי בתנור שהוא כלי חרס: שמטמא את השלישי ואפ' בחולין דקרא קתמא כתיב ל"ה: וליכא למימר דליהוי אויר התנור כמאן דמלי טומאה וליהוי האוכל ראשון דא"כ אף כלים שבאוירו יטמא וליתא דאמרי' בפ"ק דפסחים מכל האוכל אשר יאכל אוכלין ומשקין מטמאין מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס: **גמ'**

[1] בגמ' מפרש לי וי"ו יתירא דרים לו ובאו ובאו יתירי לכתיבי בעיינינא: [2] בגמ' ברכות (דף מח.) אמרינן דכל היכא דתני בו ביום הוא יום שהושיבו את ר"ע בן עזריה לנשיאות שנתרבו תלמידים שנתנו רשות לכל לליכנס שהיה ר"ג אומר כל תלמיד שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש ורבתה תורה בו ביום ולא היתה הלכה תלויה בבית המדרש שלא פירשוה והא דתני לה הכא נראה בעיני דהך דרשא דנטמאה ונטמאה דלעיל נמי בו ביום הוא: [3] ל"ה: וכל כלי חרש שהוא ראשון שנטמא מן הטרן והאוכל שבתוכו שני שנטמא מן הכלי אינו אומר טמא אלא יטמא כל אשר בתוכו יטמא למדרשה ביה נמי יטמא לאחרים לימד על כבר שני להכי נקט כבר לפי שמצוי בתנור שהוא כלי חרס: שמטמא את השלישי ואפ' בחולין דקרא קתמא כתיב ל"ה: וליכא למימר דליהוי אויר התנור כמאן דמלי טומאה וליהוי האוכל ראשון דא"כ אף כלים שבאוירו יטמא וליתא דאמרי' בפ"ק דפסחים מכל האוכל אשר יאכל אוכלין ומשקין מטמאין מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס: **גמ'**

[4] לעיל כה., [5] פסחים יח. מולין לג., [6] נ"ל וכל כלי, [7] [שבת סט. ע. עג. קנג. עירובין עט. קנ. סנהדרין קו.], [8] [עירובין נו. ע"ש תוספתא סוף ערכין ע"ש], [9] רש"ל מ"ז. [10] [לקמן כח.], [1] [ועוד כתיב והיתה אם נטמאה וגנמ' דרים לה ר"ע חד לתרומה כו'. רש"ל], [2] [לקמן לא.], [3] [לקמן ל:], [4] [מיט. רש"ל], [5] [לקמן לא.],

תורה אור השלם

1. וְהֶעֱמִיד הַכֹּהֵן אֶת הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְיָ וּפָרַע אֶת רֹאשׁ הָאִשָּׁה וְנָתַן עַל כַּפֶּיהָ אֶת מִנְחַת הַזִּכָּרוֹן מִנְחַת קְנָאֹת הִוא וּבְיַד הַכֹּהֵן יִהְיוּ מֵי הַמָּרִים הַמְאָרֲרִים:

במדבר ה יח

2. וּבָאוּ הַמַּיִם הַמְאָרֲרִים הָאֵלֶּה בַּמְּעָרֵר לְצִבּוֹת בֶּטֶן וְלִנְפֹּל יָרֵךְ וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן אָמֵן:

במדבר ה כב

3. זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאֹת אֲשֶׁר תִּשְׂטֶה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁהּ וְנִטְמָאָה:

במדבר ה כט

4. וְכָל כְּלִי חֶרֶשׂ אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא וְאֹתוֹ תִשְׁבֵּרוּ: ויקרא יא לג

5. וּמִדֹּתָם מֵחוּץ לָעִיר אֶת פֵּאַת קַדְמָה אַלְפַּיִם בָּאַמָּה וְאֶת פֵּאַת נֶגֶב אַלְפַּיִם בָּאַמָּה וְאֶת פֵּאַת יָם אַלְפַּיִם בָּאַמָּה וְאֶת פֵּאַת צָפוֹן אַלְפַּיִם בָּאַמָּה וְהָעִיר בַּתָּוֶךְ זֶה יִהְיֶה לָהֶם מִגְרְשֵׁי הָעָרִים:

במדבר לה ה

6. וּמִגְרְשֵׁי הֶעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַלְוִיִּם מִקִּיר הָעִיר וְחוּצָה אֶלֶף אַמָּה סָבִיב:

במדבר לה ד

7. אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיְיָ וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אָשִׁירָה לַיְיָ כִּי גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם:

שמות טו א

8. הֵן יִקְטְלֵנִי לוֹ אֲיַחֵל אַךְ דְּרָכַי אֶל פָּנָיו אוֹכִיחַ: איוב יג טו

9. חֲלִילָה לִּי אִם אֶצְדִּיק אֶתְכֶם עַד אֶגְוָע לֹא אָסִיר תֻּמָּתִי מִמֶּנִּי:

איוב כז ה

10. וַיֹּאמַר יְיָ אֶל הַשָּׂטָן הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ עַל עַבְדִּי אִיּוֹב כִּי אֵין כָּמֹהוּ בָּאָרֶץ אִישׁ תָּם וְיָשָׁר יְרֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע:

איוב א ח

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שתי יכו' דשמעיה לר"ע:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה כשם כו' אלא אני אומר עם אחרים נסתירה. ל"ל עם אחרים נסתר: **בא"ד אפשר** לומר מיד בה. עי' יבמות דף לה ע"א תד"ה אע"פ:

מוסף רש"י

כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל. אם ימות בעלה או יגרשנה (לעיל ב.). **בו ביום.** ביום שמיטו את ר"ע בן עזריה לנשיאות (פסחים יח.) וכל היכא דתני בו ביום אתמא הוא יומא הוא והכי אמרינן בברכות (כח.) (חולין לג.). **וכל כלי חרש אשר יפול מהם אל תוכו.** שכן שנפל לאויר תנור שהוא כלי חרס נטמא התנור והרי הוא לאשון והתנור מטמא מה שבתוכו והוי שני, וכתיב יָטֻמָּא ומשמע יָטֻמָּא, אלמא עדיף שלישי (שם) ותניא בהכל שומרין (שם כד:) אע"פ שלא נגע אלא בתלה ומאירו הוה ליה כלי ראשון, וכתיב כל אשר בתוכו יטמא מתמא הכלי ה"ל אוכל שני, ואינו אומר טמא אלא יטמא, לדרוש ביה יָטֻמָּא (פסחים יח.). **למד על כבר שני.** דפתח תנור כברות בתוכו, **שמטמא את השלישי.** וקרא משמע בין חולין ובין תרומה (חולין לג.) דהא קרא משמעי בחולין דכתיב בחרש מכל האוכל אשר יאכל, והוא היה בתוך הכלי יטמא, אלמא כבר שני עושה שלישי ואף בחולין, דקרא קתמא כתיב, והא ליכא למימר דאוכלין שני מקבלין עומאה מן הארץ דליהוי אויר כלי כמאן דמלי עומאה וליהוי אוכל ראשון, דא"כ אף כלים שבאוירו יטמאו (פסחים יח.). **ואלפים אמה שדות וכרמים.** אלפים הוא נותן להם סביב ומהם אלף הפנימים למגרש והחיצונים לשדות וכרמים (במדבר לה ד).

תוספות שאנץ

כשם שהמים בודקין אותה כך בודקין אותו בגמרא מפרש לה. שנאמר ובאו ובאו הא נמי מפרש בגמ' א"ר יהודה [דריש] אז ובאו יתירה דרש. כך היה ר' זכריה בן הקצב דורש וא"ו יתירה. ונטמאה ב' פעמים פ"ה אבל ונסתרה והיא נטמאה לאו ממניינא הוא דהא אוקימנא לעיל בפ"ק לטומאה ודאית בעד אחד. ולא נהירא דהא כבר שמענו בריש מכילתין טומאה דעד אחד מהיא לא נתפשה. וכי תימא דאיצטריך לומר דבעי' סתירה כעין טומאה דאמר התם דאיתקש סתירה לטומאה ומשום

[דכתיב] ונסתרה והיא נטמאה. הא ממילא שמעי' ליה. ולכן צ"ל דגמ' דקאמר (לקמן כח) ומה תלמוד לומר והיא נטמאה דטומאה יתירה קדריש ודלא כפ"ה בגמ' דלא קרא יתירא קדריש דמשמע שהוא סובר שאין כאן אלא ב' ונטמאה וקנא את אשתו והיא נטמאה ועוד כתיב אשר תשטה אשה תחת אישה ונטמאה ג) ובגמ' צ"ל דכדי' ונסתרה והיא נטמאה דתרי' כדפרי'. בו ביום דרש ר' עקיבא פ"ה דאמר בברכות דכל היכא דתני בו ביום הוי ביום שהושיבו את רבי אלעזר בן עזריה בנשיאות [שנתרבו] תלמידים שנתנו רשות לכל לליכנס שהיה ר"ג אומר כל תלמיד שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש ורבתה תורה בו ביום ולא היתה הלכה תלויה בבית המדרש שלא פירשוה והא דתני לה הכא נראה בעיני דהך דרשא דנטמאה ונטמאה דלעיל נמי בו ביום הוא. ל"ה: וכל כלי חרש שהוא ראשון שנטמא מן הכלי אינו אומר טמא אלא יטמא כל אשר בתוכו יטמא למדרשה ביה נמי יטמא לאחרים לימד על כבר שני לפי חרס: שמטמא את השלישי ואפ' בחולין דקרא קתמא כתיב ל"ה: וליכא למימר דליהוי אויר התנור כמאן דמלי טומאה וליהוי האוכל ראשון דא"כ אף כלים שבאוירו יטמא וליתא דאמרי' בפ"ק דפסחים מכל האוכל אשר יאכל אוכלין ומשקין מטמאין מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס: **גמ'**

ג) לעיל כ"ה ע"ב.

דאי אית ביה עון בדקי ליה מיא כי אית ביה עון בדידיה מי בדקי לה מיא לדידה והא [6]תניא [1]ונקה האיש מעון והאשה ההיא תשא את עונה [8]בזמן שהאיש מנוקה מעון המים בודקין את אשתו אין האיש מנוקה מעון אין המים בודקין את אשתו ואלא לבועל ליתני כדקתני סיפא כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל לעולם לבועל ורישא איידי דתנא אותה תני אותו סיפא איידי דתנא בעל תנא בועל: שנאמר ובאו ובאו: איבעיא להו באו ובאו קאמר או ובאו ובאו קאמר ת"ש כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל שנאמר נטמאה ונטמאה ועדיין תיבעי נטמאה [6] נטמאה קאמר או נטמאה ונטמאה קאמר ת"ש מדקתני סיפא רבי אומר שני פעמים האמורין בפרשה ונטמאה ונטמאה אחד לבעל ואחד לבועל מכלל דרבי עקיבא [3]ווי קדריש הלכך לרבי עקיבא שיתא קראי כתיבי חד לצואה דידה וחד לצואה דידיה חד לעשייה דידה וחד לעשייה דידיה חד לידיעה דידה וחד לידיעה דידיה ורבי תלתא קראי כתיבי חד לצואה וחד לעשייה וחד לידיעה ורבי כשם שהמים בודקין אותה כך בודקין אותו מנא ליה נפקא ליה מדתני' [2]לצבות בטן ולנפיל ירך [2]בטנו ויריכו של בועל אתה אומר בטנו ויריכו של בועל או אינו אלא בטנה ויריכה של נבעלת כשהוא אומר וצבתה בטנה ונפלה יריכה הרי בטנה ויריכה של נבעלת אמור ומה אני מקיים לצבות בטן ולנפיל ירך בטנו ויריכו של בועל ואידך ההוא [3]דמודע לה כהן דבטן ברישא והדר ירך שלא להוציא לעז על המים המרים ואידך א"כ לכתוב קרא בטנה ויריכה מאי בטן וירך ש"מ לבועל ואימא כולי להכי הוא דאתא אם כן לכתוב בטנו ויריכו מאי בטן וירך ש"מ תרתי: א"ר יהושע כך היה דורש זכריה כו': ת"ר שלש פעמים האמורין בפרשה אם נטמאה ונטמאה למה [7]אחד לבעל ואחד לבועל ואחד לתרומה דברי רבי עקיבא אמר רבי ישמעאל קל וחומר ומה גרושה שמותרת לתרומה אסורה לכהונה זו שאסורה בתרומה אינו דין שאסורה לכהונה מה ת"ל והיא נטמאה והיא לא נטמאה אם נטמאה למה שותה אם לא נטמאה למה משקה [7]מגיד לך הכתוב שהספק אסורה [8]מכאן אתה דן לשרץ ומה סוטה [9]שלא עשה בה שוגג כמזיד ואונס כרצון עשה בה ספק כודאי שרץ שעשה בו שוגג כמזיד ואונס כרצון אינו דין שיעשה בו ספק כודאי

ההוא דמודע לה כהן. פירוש הכהן צריך להודיע שלא להוליד

[9]לעז וכיון דגלי לן קרא דהוא נבדק כמותה וכתיב בה טוהה ידיעה ועשייה לא צריך למכתב תו ביה: **זו שאסורה בתרומה** אינה דין שאסורה לכהונה. וליכא למימר בת ישראל יומיא שאסורה בתרומה ומותרת לכהונה דה"פ ומה גרושה שמותרת לתרומה אסורה לכהונה ע"י מעשה שנעשה בה דהיינו גירושין זו וכו' אינו דין שאסורה לכהונה ע"י זנות שנעשה בה אבל בת ישראל מה שפסולה בתרומה אינו ע"י מעשה ועוד אם תנשא בת ישראל לכהן תהא מותרת לתרומה מה שאין כן בגלו שאין להם היתר לעולם בספרי מתני הכי ומה גרושה קלה שמותרת לחזור למגרשה בישראל פסולה מן הכהונה סוטה ממורה דין הוא שפסולה מן הכהונה:

מה ת"ל היא נטמאה וכו'. כגירסת רש"י וכך סיומא לגמרא שלעולם אין משקין אלא על הספק ול"מ וכי אילטריך קרא למיסר ספיקא יש לומר הכתוב אוסרה קודם שתיה כאילו היא ודאי ואע"ג דליכא מלקות כדמוכח בפ"ק דיבמות (דף יא:) [1]מיהו לאו הכא מכלל עשה איכא ואפי' אם היא טהורה נענש בנ"ד של מעלה אם בא עליה כמו על חייבי עשה ולא כשאר ספיקות כגון ספק חלב ספק שומן ואכלו ונודע שהוא שומן אע"ג דצריך כפרה וקליימה מיהו לא חמיר כחייבי עשה:

אינו דין שעשה בו ספק כודאי. ליכא למיפרך גזיר ועושה פסח יוכיחו שעשה בהן אונס כדלון דנפקא לן מכי יומת מת עליו בפתח פתאום בספרי ובפרק ג' דכריתות (דף ט.) ואפ"ה לא עשה בהן ספק טומאת התהום כודאי לפי שטומאת התהום הלכה הוא [1]ולא סתרינן ק"ו מהלכה וה"ה דאין להוכיח משם דהכי אמר בהוכחה אף אני אביא זה והלא אין ללמוד הימנו אבל הא איכא למתמה אמאי לא פרכינן מה לסוטה שכן רגלים לדבר שהרי קינא לה ונסתרה כדפרכינן לעיל ברישא פ"ק (דף ב:) ואין לומר משום דלעיל מיירי בטומאה דבתר קינוי וסתירה דמהימן עד מ' התם ודאי איכא רגלים אבל הכא ילפינן מסתירה דבתר קנוי גרידא דליכא למיפרך שכן קינא לה דקנוי לא משיב רגלים בלא סתירה דהא ברים מסכת נדה (דף ב:) דמייתי התם מקוה שנמדד ונמצא חסר כל הטהרות שנעשו על גביו בין בהר"ר בין ברה"י טמא ר"ש אומר ברה"ר טהור ברה"י תולין ושניהם לא למדוה אלא מסוטה רבנן סברי בסוטה מה סוטה שפק הוא ועשאוה כודאי אף כו' ופריך אי מסוטה נימא מה סוטה ברה"י טמא ודאי הכא נמי טמא ודאי הכי השתא התם יש רגלים לדבר שהרי קנא לה ונסתרה הכא מאי רגלים לדבר איכא אלמא אע"ג דמסתירה דבתר קנוי יליף כי הכא פריך והכא אמאי לא פריך הכי ויש לומר דסתירה על ידי קנוי בסוטה הוי כספק מגע שכן שהרי בלא קנוי לא היה שום ספק בסתירה גרידא דלא נחשדו על הערויות אלכן הקנוי גורם הספק וה"פ במס' נדה התם גבי סוטה וספק שכן הרי ריעותא דהיינו השכן והבועל קמן אבל הטהרות והאשה אבל גבי מקוה קודם עבילה לא ראינו שום ריעותא דאיכא לספוקי על ידה ולעיל בפ"ק קודם העדלת עדים לא הוה שום ריעותא:

מכאן

דאי איתא ביה עון בדקי ליה מיא כי איתא ביה עון בדידיה. שבא עליה לאחר שנסתרה: **כומן שהאיש מנוקה מעון.** שלא בא עליה משנאסרה עליו האשה ההיא תשא עונה שיבדקוה המים: **אלא לבועל ליתני.** כך בודקין את הבועל בהדיא כדתני סיפא בהדיא כך אסורה לבועל ולא תנא כך אסורה לו: **כאן וכאן קאמר.** מרבויא דוי"ו: **או ובאו ובאו.** הכפולים בפרשה דריש: **שנאמר נטמאה ונטמאה.** ס"מ רבי עקיבא וי"י דריש: **ועדיין.** בהא גופא מיבעיא לי נטמאה ונטמאה דריש מרבויא דוי"ו או חד נטמאה וחד ונטמאה קדריש: **שיבא קראי.** שאשה ובאו כתובים שם ובאו המים המארריס האלה במעיך לצבות בטן להודיע לנו בטנו והדר ירך שלא להוליא לעז כדאמרי' בפ"ק (לעיל ט:) וחד והשקה את האשה את מי המרים המארריס ובאו בה המים וגו' לעולה שהקב"ה גוזר שיבואו בה המים למרים וחד (ב) לעשייה והשקה את המים והיתה אם נטמאה וגו' לעשייה כאן הודיע הכתוב את ישראל דמבטיח להן שיבדקוה המים ובכולא כתיב וי"י יתירי הכי שית: **דידיה.** דבועל: **דידה.** דאשה ידיעה ולוותה ועשייה כדפרישית: **ורבי.** אלא דריש וי"י תלתא קראי הוא דכתיבי וכולהו לידיה ידיעה ועשייה ולוותה: **שלא להוליא לעז.** משום דהוא אמר לה בקללה בריאת את יריכך נופלת וגו' וסוף המים לבדוק כדרך כמיסתן דכתיב ולבתה בטנה והדר ונפלה יריכה לכך הוצרך להודיע תחילה שהמים כדרך כמיסתן יבדקוה: **ואימא כולי להכי הוא דאתא.** לבועל. להודיע דבטן לקה בריאת מנלן: **מאי בטן וירך.** סתם הכא והכא דריש ליה: **שלשה פעמים.** וקינא את אשתו והיתה והיתה אם נטמאה תחת אישה ונטמאה: **ואחד לתרומה.** שאפילו היא בת כהן ובעלה כהן נפסלה מן התרומה: **קל וחומר.** אינו צריך להביא מן המקרא לפוסלה מן הכהונה מלינשא לכהן דמקל וחומר אתי: **מה גרושה.** בת כהן שנתגרשה מישראל וחזרו אין לה שמותרת בתרומה דכתיב מלחם אביה תאכל פסולה לכהונה: **זו שפסולה מתרומה.** מרבויא דנטמאה דקתמרת אינו דין שפסולה לכהונה. ולקמן פריך והא לא אייתי רבי עקיבא בפסול כהונה כלל דלא אצרכה קרא ומאי קאמר ליה רבי ישמעאל: **מה ת"ל והיא נטמאה כו'** גרסינן. ולא גרס א"כ דמילתא באנפי נפשה היא ולא נטמאה יתירא קמיבעיא ליה דהא דרשינן ולאו רבי ישמעאל נאודיה קאמר לה אלא סתמא היא וקראי דעייגינא דקדריש ואזיל: **מה תלמוד לומר וקנא את אשתו והיא נטמאה.** דמשמע דולאי נטמאה ומה תלמוד לומר אם עבר עליו וגו' והיא לא נטמאה אי פשיטא דלא נטמאה למה דנטמאה למה שותה ואי פשיטא דלא נטמאה למה משקה: **מגיד לך הכתוב שעל הספק אסורה.** והכי קאמר קרא אשה זו שמא נטמאה ושמא לא נטמאה וקאמר לך דישקנה לבדר הספיקא ואי לא משקה לה אסורה: **ומכאן אתה.** למד ק"ו לשרץ ספק נגע בטהרות ספק לא נגע דמחזקינן לה בטומאה מספק: **סוטה לא עשה בה כו'.** דכתיב [במדבר ה] והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת והוא הדין לשוגג אשתו ואשת איש עמו ונתכוין לאשתו ונזדמנה לו זאת ואף היא שוגגת בסברה שהוא בעלה עשה בה ספק כודאי ל"ה. ונראה דאין ק"ו גמור אלא גלוי מלתא בעלמא הוא דאי ק"ו גמור הוא א"כ גילף כל איסורין שעשה בה שוגג כמזיד שיעשה בהם ספק כודאי מהאי ק"ו (עם) [וגם] נחלוק בין רשות היחיד לרשות הרבים כמו בטומאה: ועוד דאיכא למיפרך מה לסוטה שכן נסתרה ויש רגלים לדבר תאמר בשרץ שאין בו כן אלא ש"מ דאין זה ק"ו גמור אלא גלוי מלתא בעלמא הוא ובכולי תלמודא גמרי' ספק טומאה ברה"י מסוטה כדאמר הלכתא גמירי לה מסוטה והוי כמו הלכה למשה מסיני. א"נ מדכתיב ונסתרה והיא נטמאה בסוטה ילפינן טומאה והלכתא גמירי לה מסוטה לאו דוקא אלא כלומר דמסוטה גמרינן לה והא דילפינן מסוטה היינו ספק טומאה ברה"י דכל ספק טומאה ברה"ר דספקו טהור לא גמרי מינה.

ומקוס

מסורת הש"ס

א) [נקמן מז: שבועות ה. יבמות נמ. קידושין מז:], ב) [יומא מה. וש"נ], ג) [לעיל ט.; ד) [לעיל כו:], ה) [נעו לומר לה הס"ד ואח"כ מה"ד ש"מ מרתי וכיון דגלי לן כו'. רש"ל], ו) [עי' היטב תוס' שם ד"ה מאי], ז) ואין דנין ק"ו כו'. רש"ל.

תורה אור השלם

1. וְנִקָּה הָאִישׁ מֵעָוֹן וְהָאִשָּׁה הַהִוא תִּשָּׂא אֶת עֲוֹנָהּ: במדבר ה לא
2. וּבָאוּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים הָאֵלֶּה בְּמֵעַיִךְ לְצַבּוֹת בֶּטֶן וְלִנְפֹּל יָרֵךְ וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן אָמֵן: במדבר ה כב

הגהות הב"ח

(א) גמ' ועדיין תיבעי נטמאה ונטמאה קאמר או אם נטמאה ונטמאה: (ב) רש"י ד"ה שיתא וכו' ומד והשקה כל"ל ותיבת לעשייה נמחק:

מוסף רש"י

בזמן שהאיש מנוקה מעון. שלא בא עליה לאחר שנסתרה, שהתורה אסרה עליו לכתיב (במדבר ה) והיא נטמאה (יבמות נח. וכעי"ז קדושין כד). אין האיש מנוקה מעון. שבא עליה אחר שנסתרה (שבועות ה.) או: מעון ילוף בנאשה האסורה בין מזו שנסתרה בין מאחרת (לקמן מז:). שלא להוציא לעז על המים המרים. שיאמרו לא עשו כסדר האלה ואין פורענות זו על ידן (לעיל ט).

עין משפט נר מצוה

ד א מיי' פ"ג מהלכות סוטה הלכה ח ופ"ג הלכה יז יח:
ב ומיי' שם פ"ג הל' יח:
ה ג מיי' שם פ"ג הל' ז:
ו ד ה מיי' פט"ז מהל' אבות הטומאה הלכה ח ב:
ז ו מיי' פ"ג מהלכות סוטה הלכה כד ושו"ע אה"ע סי' קנח סעי' ג בהג"ה:

תוספות שאנץ

חד לצואה דידה שהקדוש ברוך הוא גזר שיבואו בה המים וחד לידיעה דידה להודיעה דבטן ואחר כך ירך שלא להוציא לעז כדאמר פ"ק. וחד לעשייה והשקה את המים והיתה אם נטמאה ותמעול מעל באישה. ובאו בה המים המארריס למרים ל"ה. וגר' דידה ברישא תחלה לפי שעיקר המעשה באשה הוא. א"ר ישמעאל ק"ו אינו צריך להביא מקרא לפסלה מלהנשא לכהן דמק"ו אחיא ומה גרושה בת כהן שנתגרשה מישראל וזרע אין לה שמותרת בתרומה כדכתיב מלחם אביה תאכל פסלה מן הכהונה זו שפסולה לתרומה מריבויא (בעלמא) [דונטמאה] כדקאמרת אינו דין שפסולה לכהן ל"ה. מה ת"ל והיא נטמאה ה"ג ול"ג אם כן מה ת"ל ונסתרה והיא נטמאה [6]) והיא נטמאה יתירה לא דר' דהא דרשי' לעיל בפ"ק ול"נ כמש"כ במתני'. ועוד פ"ה דלאו ר' ישמעאל לחודיה קאמר לה אלא סתמא היא וקראי דעייגינא קא דרשי ואזיל ל"ה: ומכאן אתה דן לשרץ פ"ה מכאן אתה למד בק"ו דשרץ ספק נגע ספק לא נגע בטהרות דמחזקי' ליה בטומאה מספק. ומה סוטה שלא עשה בה שוגג כמזיד פ"ה סוטה שלא עשה בה כו' דכתיב והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת וה"ה לשוגג אשתו ואשת איש עמו ונתכוין לאשתו ונזדמנה לו זאת ואף היא שוגגת בסברה שהוא בעלה עשה בה ספק כודאי ל"ה. ונראה דאין ק"ו גמור אלא גלוי מלתא בעלמא הוא דאי ק"ו גמור הוא א"כ גילף כל איסורין שעשה בה שוגג כמזיד שיעשה בהם ספק כודאי מהאי ק"ו (עם) [וגם] נחלוק בין רשות היחיד לרשות הרבים כמו בטומאה: ועוד דאיכא למיפרך מה לסוטה שכן נסתרה ויש רגלים לדבר תאמר בשרץ שאין בו כן אלא ש"מ דאין זה ק"ו גמור אלא גלוי מלתא בעלמא הוא ובכולי תלמודא גמרי' ספק טומאה ברה"י מסוטה כדאמר הלכתא גמירי לה מסוטה והוי כמו הלכה למשה מסיני. א"נ מדכתיב ונסתרה והיא נטמאה בסוטה ילפינן טומאה והלכתא גמירי לה מסוטה לאו דוקא אלא כלומר דמסוטה גמרינן לה והא דילפינן מסוטה היינו ספק טומאה ברה"י דכל ספק טומאה ברה"ר דספקו טהור לא גמרי מינה.

---

6) נ"ל דלא נטמאה יתירא קדרים דהא דרשינן לעיל וכו'.